

Datum
2021-05-25Diarienummer
Dnr Af-2021/0020
6372
Avsändarens referens
Ju2021/00971

Justitiedepartementet

Remissyttrande: Struktur för ökad motståndskraft SOU 2021:21

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen instämmer i huvudsak med utredningens slutsatser. Myndigheten har i vissa frågor avvikande eller kompletterande synpunkter, vilka redovisas nedan.

7.4 En ny struktur med beredskapssektorer införs

Innebörden av att ”adjungeras” till en beredskapssektor bör tydliggöras. Det är oklart om den som adjungeras kommer att omfattas av samma krav som ställs på en beredskapsmyndighet eller endast bli en samtalspartner till de ordinarie medlemmarna. Vidare bör det klarläggas hur den sektorsansvariga myndighetens ledningsansvar påverkar de adjungerade, framförallt med tanke på de statliga och privata bolag som kan tänkas komma att adjungeras.

7.4.2 Beredskapssektorer inrättas

I den reformering av Arbetsförmedlingen som pågår, kommer myndigheten få ett ansvar för att tillhandahålla infrastruktur för leverantörer av tjänster gentemot arbetsmarknaden. En del av denna infrastruktur kommer att utgöras av grunddata om arbetssökande, vilka kommer att vara en förutsättning för att beslut ska kunna fattas om de olika former av ersättningar som betalas till arbetssökande. Denna verksamhet måste kunna fungera även under höjd beredskap, varför även Arbetsförmedlingen bör ingå i sektorn *Försörjning av grunddata*.

Datum
2021-05-25Diarienummer
Dnr Af-2021/0020
6372

7.5.1 Ekonomisk säkerhet

Arbetsförmedlingen vill understryka att det inte endast är arbetslöshetsersättning som utgår till arbetssökande, utan även andra ersättningar där Försäkringskassan beslutar om och betalar ut ersättning, men erhåller medel från Arbetsförmedlingen genom banköverföring mellan myndigheternas konton.

Myndigheten noterar att även utredningen anser att a-kassorna bör involveras i beredskapsarbetet, även om de inte formellt kan ingå i sektorn. Arbetsförmedlingen instämmer i detta, men anser att a-kassorna även bör få ersättning för uppgiften att planera inför höjd beredskap. Denna uppgift ingår inte idag i deras uppdrag och de saknar därför medel för åtgärder kopplade till höjd beredskap.

7.8 Personalförsörjning och försörjningsberedskap

Arbetsförmedlingen delar utredningens syn på personalförsörjning och försörjningsberedskap och ser med intresse fram emot den översyn som regeringen har aviserat. Arbetsförmedlingen bedömer dock att nuvarande lagstiftning tillsammans med förtydliganden i myndighetens instruktion och regleringsbrev om myndighetens uppdrag inom detta område, även på kort sikt skulle kunna bidra till att höja försörjningsberedskapen. Man bör i detta sammanhang beakta att den planerade reformeringen av myndighetens uppgift och roll inom arbetsmarknaden, kan komma att påverka myndighetens förmåga att lösa uppgifter inom främst försörjningsberedskapen.

7.11 Beredskapssektorerna ska samverka med varandra

Arbetsförmedlingen bedömer att den föreslagna modellen för samverkan mellan beredskapssektorer, byggd på en *förväntan* om samverkan mellan sektorerna, kan bli utmanande. Erfarenheter från tidigare kriser som exempelvis tsunamikatastrofen 2004 eller den nu pågående coronapandemin, pekar på ett förbättringsbehov för att tidigt kunna organisera och ta ansvar för samverkan. Myndigheten bedömer att en tydligare modell, antingen genom en författningsreglering eller ett bemyndigande för exempelvis Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), är att föredra. En sådan lösning skulle enligt Arbetsförmedlingen bidra till en ökad tydlighet och därigenom också till ett snabbare agerande i en krissituation.

8.4.2 Risk- och sårbarhetsanalyser – ökat fokus på åtgärder

Arbetsförmedlingen bedömer att förslaget för risk- och sårbarhetsanalys är bra, men menar att utöver att ange vilka åtgärder som krävs för att be-

Datum
2021-05-25Diarienummer
Dnr Af-2021/0020
6372

gränsa eller eliminera den identifierade risken eller sårbarheten, den rapporterande myndigheten även ska ange när åtgärden ska vara genomförd. En sådan ordning kommer att bidra till en ökad spårbarhet och ge möjlighet till uppföljning över tid.

8.5.3 Uppgifter om krigsförberedelser m.m.

Det uttalade kravet på myndigheter att vidta åtgärder för krigsförberedelser för att klara sina uppgifter inför och vid höjd beredskap är bra. Man bör dock notera att utan att tillföras medel för detta ändamål, kommer myndigheter att tvingas välja mellan satsningar på kärnverksamheten eller på beredskapsåtgärder. Risken att myndigheter då kommer att prioritera kärnverksamheten framför beredskapsåtgärder bör inte underskattas.

För att planerade åtgärder ska få effekt vid gråzonspåverkan, krävs dels att man kan tolka skeendet rätt och förstår att man är utsatt för en antagonistisk åtgärd, dels att man väljer att aktivera sina beredskapsåtgärder. För att detta ska ske, kommer det sannolikt krävas någon form av centralt stöd till myndigheter i att tolka situationen så att samhällets samlade resurser utnyttjas. Arbetsförmedlingen menar att en sådan funktion bör inrättas, exempelvis hos MSB.

Verkställighetsföreskrifter

Arbetsförmedlingen anser att bemyndigandet för MSB att genom föreskrifter kunna ge instruktioner till beredskapsmyndigheter är bekymmersamt, eftersom det innebär risk för avvikelse från huvudprincipen om myndigheters självständiga ställning.

8.7.1 De sektorsansvariga myndigheternas ansvar för planering och förberedelser

Arbetsförmedlingen menar att innebörden av det ansvar som sektorsansvariga myndigheter föreslås få är oklar. Att få ansvar för att vara pådrivande och sammanhållande, men utan befogenhet att ställa krav på andra myndigheter blir otydligt. Ansvar förutsätter i allmänhet även en befogenhet att ge en uppgift, men en sådan konstruktion där en myndighet kan tilldela uppgifter till en annan myndighet, skulle innebära ett avsteg från principen om myndigheters självständighet i förhållande till varandra. Myndigheten har förståelse för behovet av samordning, men ifrågasätter konstruktionen.

8.8.2 Statliga myndigheters samverkan med näringslivet

Arbetsförmedlingen noterar att, utöver de sektorsansvariga myndigheterna, ett stort antal andra myndigheter har rätt att begära upplysningar om totalförsvarsviktig verksamhet enligt förordning (1982:1005)

Datum
2021-05-25Diarienummer
Dnr Af-2021/0020
6372

om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen. Flera myndigheter kan alltså komma att identifiera och kontakta samma näringsidkare med begäran om information, vilket för näringsidkaren kan bli både betungande och förvirrande. Vi föreslår därför att de sektorsansvariga myndigheterna får i uppdrag att samordna arbetet inom och mellan sektorerna så att belastningen på näringsidkarna begränsas.

12.1.2 Underlag för beslut om finansiering av civilt försvar och krisberedskap

Arbetsförmedlingen delar utredningens syn på behovet av en sammanhållen och enhetlig process för finansieringen av det civila försvaret. Myndigheten är dock tveksam till den föreslagna modellen där beredskapsmyndigheternas behov efter beredning hos sektorsansvariga myndigheter slutligen värderas av MSB. Det betyder att ett identifierat behov hos en myndighet värderas av ytterligare två instanser innan den slutliga medelstillsdelningen sker. Med en sådan ordning minskas den enskilda myndighetens rådighet och ansvar för sin verksamhet på ett sätt som avviker från den normala myndighetsstyrningen.

15.2 Rapportering från beredskapsmyndigheter

Arbetsförmedlingen ser utmaningar i förslaget om olika rapporteringsvägar under normalläge respektive kris och höjd beredskap. I synnerhet kris är ett diffust tillstånd, vilket kan skapa oklarhet i vilken rapporteringsrutin som ska tillämpas. För att uppnå ett enkelt och robust system, är det en fördel att ha samma rutiner oavsett tillstånd, vilket talar för en och samma process under normaltillstånd, kris och höjd beredskap. Sedan kan vissa myndigheter under höjd beredskap behöva rapportera extra jämfört med om man befinner sig i ett normalläge, men det förändrar inte grundprocessen.

16.6.2 Höjt anslag till nya beredskapsmyndigheter

Arbetsförmedlingen bedömer att den föreslagna anslagsförstärkningen är otillräcklig. Myndigheten ställer sig tveksam till att en förstärkning med två årsarbetskrafter utöver den årsarbetskraft hos myndigheten som idag ansvarar för totalförsvar, är tillräckligt för att kunna implementera förordningen inom rimlig tid. Utöver handläggare med beredskap som huvuduppgift, kommer resurser ur kärnverksamheten, stödfunktioner som IT, juridik och upphandling krävas för att driva utvecklingen och vidmakthålla myndighetens kris- och beredskapsförmåga. Om inte medel tillförs för dessa resurser, kommer myndigheten sannolikt att ha svårt att leva upp till beredskapsförordningens krav och myndighetens specifika uppgifter inför och under höjd beredskap.

Datum
2021-05-25

Diarienummer
Dnr Af-2021/0020
6372

På Arbetsförmedlingens vägnar,

Maria Mindhammar

Jan Rubinstein-Ogilvie

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Maria Mindhammar. Ärendet har föredragits av sakkunnige Jan Rubinstein-Ogilvie. I den slutliga handläggningen av ärendet har även förvaltningsdirektör Martin Kruse samt säkerhetschefen Robert Hansson deltagit.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.